

## **Helligtrekongers Søndag 1.tr. 2.jan.2011, kl.9.00 i JK og 11.00 i HKK (dåb)**

salmer:

JK: 362, 101, 123v7, 138/ 136 - Nadver: 439, 134 v5, 102

HKK: 362, 101, 138/ 136 - Dåb: før: Thailandsk salme (omdelt), efter: 123 v.7-9, Nadver: 115 v3 - 102

Tekst: Matt 2.1-12

-----

Helligtrekongers Dag er egentlig den 6.januar – 13.dagen efter jul. Det er noget nyt, at den første søndag efter nytår kaldes Helligtrekongers søndag. Det er sket for at sikre, at der hvert år bliver prædikeret over beretningen om de hellige tre kongers tilbedelse af den nyfødte Jesus.

Desværre har det så medført, at vi ikke mere har den søndag efter nytår, hvor prædiketeksten var Herodes' grumme nedslagtning af de nyfødte drengebørn i Betlehem og Jesu og hans forældres flugt til Ægypten. Den tekst får vi nu kun en sjælden gang på søndagen mellem jul og nytår. Og det er ærgerligt, for den beretning bør vi høre som en del af julens helhed – at Guds nyfødte søn blev stræbt efter livet på en grusom måde af magtens mænd, og måtte flygte til et fremmed land, medens Betlehems mødre græd over deres myrdede børn.

Men vi kan jo heller ikke undvære at høre Helligtrekongersfortællingen. I gamle dage var Helligtrekongers Dag helligdag og fridag, men den var en af de fridage, der blev afskaffet for at skaffe flere arbejdsdage. I generationer efter den var afskaffet, holdtes der landet over gudstjeneste på Helligtrekongers aften, mange steder forbundet med helligtrekongersvandring i mørket med stjernemænd og udklædning. Så på den måde blev helligtrekongersfortællingen og helligtrekongerstraditionerne holdt levende.

Skikken med gudstjeneste helligtrekongers aften genoptager vi i øvrigt i år som forsøg her i Jyllinge – med en musikandagt i Jyllinge kirke onsdag aften, hvor temaet naturligvis er de hellige tre konger og hvor teksterne stammer fra en meget smuk oldkirkelig prædiken over de vise mænds besøg hos Jesus. Den er helt fra det 5. århundrede. Allerede dengang var beretningen de vise mænd nemlig vokset i betydning til langt mere end de få linjer i Mattæusevangeliet egentlig antyder.

I Mattæusevangeliet hører vi jo dybest set ikke ret meget om de hellige tre konger. Der står ikke noget om, at de var 3. Der står bestemt heller ikke, at de var konger. Det antydes, at de var astrologer, stjernetydere, der. Det, der egentlig fylder mest, er netop det, der leder op til barnemordet i Betlehem: Herodes' umådelige interesse for at finde ud af, hvad det er for noget med det barn, de taler om, og hans hykleriske iver efter at komme til at tilbede det. Jo tak, vi ved godt, hvordan han agter at indfri det løfte.

Og så kommer ellers scenen, hvor de tre vise mænd tilbeder den nyfødte, falder på knæ og rækker deres gaver frem. Det er først der, tretallet kommer ind i billedet, fordi Mattæus fortæller om guld, røgelse og myrra, tre traditionelle gæstegaver på kongeligt niveau, men vel ikke nogen helt naturlig barsels gave til et nyfødt fattigmandsbarn.

Scenen med de hellige tre kongers tilbedelse af barnet er blevet til en nødvendig del af enhver ordentlig julekrybbe – selvom det jo i kalenderen finder sted 13 dage efter hyrdernes tilbedelse, så man må formode, at Josef og Maria har fundet et bedre sted at være end i stalden.

Men pyt med den historiske korrekthed. Det vigtige er, at fortællingen om de vise mænd har løsrevet sig fra den knappe bibelske fortælling og er blevet til en selvstændig meget stærk legende om de hellige tre konger, en legende, der ligger langt for ud for alle de teologiske tænkeres

begrebsdannelse, men som i sig selv og trods sit eventyragtige præg udtrykker en central og dyb forståelse af, hvad det betyder, at Gud er blevet menneske, da Jesus blev født.

Det er ikke tilfældigt, at vismændene i legenden bliver til tre i tal. Det er heller ikke kun fordi der er tre gavepakker, de skal bære frem. Tretallet er et særligt tal. Det ved vi fra eventyrene, hvor helten får tre opgaver at klare, hvor der er tre sønner, der skal fri til prinsessen osv. Vi ved det fra eksamen og fra sport, hvor der er tre forsøg.

Tretallet symboliserer helhed. Tag vores opfattelse af tid. Vi tænker i tre tider: fortid, nutid og fremtid. De tre tider til sammen udgør al tid. Vores kristne tro er fuld af treklange, der alle symboliserer helhed: Den treenige Gud, fader, søn og helligånd, er den allervigtigste treklang. Guds helhed, tre, der er én og kun som tre er et hele.

Eller treklangen tro, håb og kærlighed, som er helheden i den kristne tilgang til verden og medmennesket. Eller treklangen i frelsens historie: skabelse, fald og genopretning, den helhed, der indeslutter Guds historie med mennesket i tre afsnit.

De vise mænd er tre, fordi de symboliserer helhed i tilbedelsen af Guds søn. Det er hele verden, der kommer og kaster sig for hans fødder. Og det er så meget mere nærliggende, som at den kendte verden i de første mange århundreder efter Jesu fødsel jo kun bestod af tre verdensdele: Europa, Asien og Afrika. Efterhånden blev det da også sådan, at de tre kom til at symbolisere hver sin verdensdel: Ser vi nede på træskærerarbejdet på nordvæggen (her) i Jyllinge kirke, så kan vi på helligtrekongersdelen se den helt traditionelle fremstilling af den ene som sort, den anden som araber (asiat) og den tredje som europæer.

Men når de nu i Mattæusevangeliet er vise mænd og stjernetydere, hvordan kan de så i traditionen blive til konger? Historisk set har det formentlig noget at gøre med, at ifølge den jødiske tradition skulle der komme tre konger og tilbede Messias, når han kom til jorden. Så beretningen om de vise mænd glider altså i oldkirken til at blive set som en opfyldelse af den profeti.

Men teologisk får det en langt videre betydning: At de tre konger kommer og tilbeder barnet, viser at Kristus er den konge, for hvem alverdens konger må bøje sig i støvet. De kommer og knæler og giver deres kongelige gaver. Det er modbilledet til den konge, Herodes, som stræber den nyfødte efter livet og som vil slå Guds Ord, Guds egen søn ihjel.

Så når de vise mænd bliver til hellig tre konger ligger der en formaning til enhver jordisk magt: bøj dig for den sande konge. Der er ingen jordisk magt, der er absolut. Magten kan vælge mellem at gøre fælles sag med Herodes eller fælles sag med de tre, der bøjer knæ. Men gør de fælles sag med Herodes, så kende de også prisen: Guds dom.

Så nok er helligtrekongersfortællingen eventyragtig og appellerer til børnene med stjernedrys og kameler og fine gaver, men der er også skarpe hjørner i den. Den fattige stald, der er mere kongelig end noget kongeslot, og magten, der må bøje sig for kærlighedens Gud. Lyset i den nyfødtes øjne er stærkere og klarere end lyset fra alverdens kongers guld og glimmer.

I dag er vi så her i kirken samlet om at bøje os for den nyfødte frelser sammen med de vise mænd. Hvad er det så, vi kan spejle os i i den fortælling? Ja, det er mindst lige så relevant i dag at tænke over, hvad det betyder, at hele verden kommer og tilbeder barnet i krybben. I dag er der kristne i de allerfleste lande i verden; men der er mange lande, hvor det

er forbundet med livsfare at tilbede ham. Den Jesus, der aflagde magt og kongeværdighed, gjorde sig til et lille barn, herskede ved at tjene, hans budskab er stadig så provokerende for mange, at de gør hvad de kan for at bringe ham til tavshed, præcis som Herodes forsøgte det.

Jeg synes det kunne være et godt nytårsforsæt, at vi i vores danske, trygge, frie og selvtilfredse folkekirkekristendom i det kommende år virkelig gør noget for at sætte fokus på forfølgelse af kristne i andre verdensdele. Det er utroligt her godt 2000 år efter vismændenes hjemkomst, at der i nogle af deres hjemlande ikke er plads til, at de kan fortælle andre om, hvad de har set i Betlehem.

Men der er en anden, mindst lige så vigtig side at spejle sig i. Forudsætningen for, at de vise mænd nåede frem til krybben var, at de turde begive sig af sted. De turde forlade sig på et tegn, de havde set, et lys at vandre efter ud i den store usikkerhed.

De kunne være blevet hjemme ved stjerne-kikkerten og have skrevet en afhandling om den nye stjerne og fået den publiceret i Østerlands astronomiske tidsskrift. De kunne have været ligeglade og de havde sådan set ikke tabt noget ved det. Men de begav sig ud på en søgen, en vandring, fordi de ville finde frem til lyset.

De vidste ikke, hvordan deres søgen ville ende. De forestillinger, de begav sig af sted med, var ikke dem, der blev indfriet, da de fandt barnet i krybben.

Men de fandt et lys, der var langt større end det, de havde set i stjerne-kikkerten, et lys, som tændte livets ild i dem og som de vidste var et lys, der kunne oplyse hele verden.

Vi lever i dag en tilværelse som en slags moderne nomader, altid på vandring, altid i bevægelse. Måske er det allervigtigste for os at lære af beretningen om de tre vise mænd, at vi ikke skal lade vores åndelige

vandring føre os hid og did i alle mulige tilfældige retninger efter alle mulige lys, der blusser op som nytårsraketter og falder ned igen uden varighed.

Vi skal på vores åndelige vandring lede efter det lys, som oplyser hele verden, giver liv og varme i vore hjerter og fører os til et liv i tro, håb og kærlighed. Vismændene fandt det lys hos barnet i krybben. Vi kunne jo prøve at følge i deres fodspor og se, om ikke vi kan finde det samme.

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, fader, søn og helligånd, du, som var, er og bliver, én sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen

### **Kirkebøn**

Lad os alle bede

Vi takker dig for det år, der netop er begyndt. Vi beder dig om, at du i det nye år vil fylde os med din ånd, så vi får kraft til at tro, håbe og elske – hjælp os at følge de vise mænd på deres vandring og som dem falde på knæ for den nyfødte frelser og lade os oplyse af lyset fra ham.

Fordi vi tit er blinde, beder vi dig, Gud, luk vore øjne op for livets under, når det møder os, for kærligheden og glæden, som kommer til os. Og giv os taknemlighed for de mennesker, der holder af os.

Fordi vi tit er glemsomme og ligegyldige, beder vi dig, Gud, mind os om vort ansvar for vore medmennesker og for vort eget liv. Mind os om vort ansvar for mennesker i nød, for flygtninge og forfulgte, for dem, der er syge og ensomme, for dem, der skal dø, for dem, der mangler håb og mod til dagen i morgen.

Vi beder for vort land og dets fremtid, for børnene, at de må vokse op i trygge omgivelser -og vide, at de hører hjemme hos dig, for de gamle, at

de må leve, til de er mætte af dage og dø i din fred. (I dag beder vi særlig for Thida som skal døbes og for hendes familie, som bærer hende til dåben. Giv du dem og os alle del i dåbens nåde og dåbens glæde.)

Vi beder for dem, som vi har givet magt og indflydelse i samfundet, for regering og folketing og domstole, at de må bruge deres magt til hele folkets gavn. Og vi beder for dronningen og hele det kongelige hus. Vi beder for dem, som holder jul som udsendte i arbejdet for fred og retfærdighed, både i forsvaret og civilt hjælpearbejde. Lad du deres gerning bære retfærdighedens og fredens frugter med sig.

Og så beder vi for din kirke her hos os og ud over hele jorden. Ræk os din kærlighed og tilgivelse i dit ord og ved dit bord, så vi kan gå herfra i tillid til, at dit rige vokser i vore hjerter, i Jyllinge sogn og til verdens ende.

Amen!